

Sylvia Maziarczuk

**SPRAWOZDANIE Z MIĘDZYNARODOWEJ
KONFERENCJI NAUKOWEJ KANONISTÓW**

**PARAFIA W PRAWIE
KANONICZNYM I W PRAWIE
POLSKIM**

GDAŃSK, 9-11 WRZEŚNIA 2012 R.

W dniach 9–11 września 2012 r. w Gdańsku odbyła się Międzynarodowa Konferencja Naukowa Kanonistów nt. *Parafia w prawie kanonicznym i w prawie polskim*, której organizatorami byli: Stowarzyszenie Kanonistów Polskich, Kuria Metropolitalna Gdańska, Katedra Kościelnego Prawa Publicznego i Konstytucyjnego KUL oraz Wydział Nauk Prawnych Towarzystwa Naukowego KUL.

Otwarcia konferencji dokonali: abp Sławoj Leszek Głódź, Metropolita Gdański, abp Józef Kard. Glemp, Prymas Senior oraz ks. prof. dr hab. Józef Krukowski, Prezes SKP.

Abp Głódź powitał wszystkich uczestników konferencji i prelegentów, a także podziękował prof. J. Krukowskiemu, głównemu organizatorowi konferencji, za wybór Gdańska na miejsce spotkania naukowego kanonistów. Kard. Glemp podkreślił, że zagadnienie parafii jest szczególnie bliskie ludziom.

Profesor J. Krukowski skierował podziękowania dla gospodarzy za przyjęcie i przygotowanie konferencji. Podkreślił, że temat konferencji jest ważny dla osób świeckich, które należą do parafii oraz dla duchownych, sprawujących nad nią pasterską pieczę.

Konferencja składała się z czterech sesji, po dwie każdego dnia. Swoje wystąpienia zaprezentowało 11 prelegentów. Pierwszej sesji przewodniczył bp A. Miziński, przedstawione zostały dwa referaty.

Pierwszy referat, nt. *Il concetto di parrocchia nel CIC 1983* (Pojęcie parafii w KPK/83), wygłosił kard. F. Coccopalmerio. W swoim wystąpieniu Autor zaproponował definicję parafii na podstawie analizy kan. 515 § 1, 518 oraz 519 KPK/83 wraz z uzupełnieniem o naukę Soboru Watykańskiego II. Prelegent zwrócił uwagę na to, że choć istnieją inne rodzaje wspólnot kościelnych, jak rektoraty, stowarzyszenia, grupy, to nie można określać ich jako parafia ani Kościół, ponieważ nie mają *il capo*, który reprezentuje biskupa, ani nie są erygowane dla wszystkich wiernych, ale tylko dla określonej grupy ze względu na charyzmat, cel działania bądź jakieś inne przymioty.

Po wystąpieniu kard. Coccopalmerio nastąpiła dyskusja, w której czynny udział wzięli: ks. dr Zbigniew Jaworski, ks. dr hab. Mirosław Sitarz, prof. KUL, ks. prof. dr hab. Wojciech Góralski, bp A. Dziemianko, kard. Glemp.

Drugi referat w I sesji konferencji, nt. *Pozycja parafii w prawie polskim*, wygłosił prof. dr hab. Bartosz Rakoczy. Prelegent poruszył w swoim wystąpieniu zagadnienie podmiotowości prawnej parafii uregulowanej w kodeksie cywilnym i ustawie o stosunku państwa do Kościoła. Autor podkreślił rolę proboszcza jako organu zarządzającego i reprezentującego parafię.

Sesji drugiej przewodniczył bp R. Kasyna. Pierwszy referat, nt. *Proboszcz terytorialny i proboszcz personalny*, zaprezentował bp K. Nitkiewicz. Prelegent skupił się na analizie kan. 515 § 1, 519 KPK/83 oraz kan. 281 § 1 Kodeksu Kanonów Kościołów Wschodnich. Autor w swoim wystąpieniu podkreślił, że głównym zadaniem proboszcza jako pasterza własnego jest troska o wspólnotę pod władzą biskupa. Nie jest to jednak tylko zależność hierarchiczna. Granice tej wspólnoty określa terytorialność parafii. Prawo dopuszcza sytuacje, kiedy ze względu na pewne przyjęte kryterium jakaś grupa w diecezji zostanie objęta odpowiednią troską duszpasterską zorganizowaną na sposób hierarchiczny. Powstaje wtedy parafia personalna, określona zarówno terytorialnie, jak i personalnie.

Kolejny referat wygłosił ks. prof. dr hab. W. Góralski, nt. *Wikariusz parafialny*. Prelegent w swoim wystąpieniu omówił genezę, początki oraz rozwój urzędu wikariusza parafialnego. Autor zwrócił

uwagę na to, że urząd ten, wyrosły na gruncie potrzeb duszpasterskich już w pierwszych stuleciach działalności Kościoła, kształtował się pod wpływem zmieniających się warunków i okoliczności związanych ze wzrostem ilości parafii i proboszczów. Regulacja KPK/17 określała pięć kategorii wikariuszy parafialnych. Prelegent zauważył, że KPK/83, inspirowany przez Sobór Watykański II, zwracając uwagę na partnerskie współdziałanie proboszcza i wikariusza w pełnieniu posługi duszpasterskiej, znosi klasyfikacje wikariuszy.

Ks. prof. dr hab. Józef Wroceński wygłosił referat, nt. *Rady parafialne*. Autor omówił historyczny rozwój rad parafialnych. Prelegent stwierdził, że w pierwszych wiekach nie akcentowano potrzeby ich istnienia. W KPK/17, prawodawca wyraźnie stanowił, że biskup mógł dopuszczać roztropnych świeckich do rad na okres 3 lat. Aktualnie parafialna rada duszpasterska została uregulowana w kan. 536 KPK/83.

Ostatni referat w tej sesji, nt. *Zarządzania parafią w sytuacjach nadzwyczajnych*, wygłosił prof. M. Sitarz. Prelegent przedstawił okoliczności powstania sytuacji nadzwyczajnej w parafii, podmiot kompetentny do określenia, kiedy taka sytuacja zaistniała, kto i w jakiej kolejności przejmuje kierowanie parafią i jaki jest jego zakres kompetencji oraz czy te różnią się w zależności od rodzaju sytuacji nadzwyczajnej. Autor przypomniał, że podejmowana była próba wprowadzenia kadencyjności proboszczów w partykularnym prawie polskim, ale nie uzyskała wymaganej większości głosów na zebraniu plenarnym Konferencji Episkopatu Polski i w konsekwencji żaden biskup diecezjalny nie może mianować proboszcza na określony czas.

Po zakończonej sesji odbyła się dyskusja, w której udział wzięli: ks. dr hab. Leszek Adamowicz, prof. KUL, dr hab. Andrzej Szymański, bp K. Nitkiewicz, prof. W. Góralski, prof. M. Sitarz.

Po zakończeniu obrad odprawiona została Msza św. koncelebrowana w katedrze oliwskiej, której przewodniczył kard. Coccopalmerio, a homilię wygłosił bp A. Dziemianko.

Drugiego dnia konferencji odbyły się dwie sesje, którym przewodniczył bp A. Dziemianko.

Pierwszy referat, nt. *Parafie bez własnego proboszcza. Założenia kan. 517 § 2 KPK*, wygłosił prof. Viana. Autor poruszył problem niedostatecznej ilości duchownych i ewentualnych rozwiązań proponowanych przez prawo kanoniczne. Prelegent zwrócił uwagę na to, że problem ten może powodować potrzebę reorganizacji duszpasterstwa w diecezjach.

Drugi referat w tej sesji, pt. *Kompetencje proboszcza w realizacji misji nauczycielskiej Kościoła*, przedstawił ks. prof. dr hab. Józef Krzywda. Prelegent zauważył, że pogłębianie Słowa Bożego jest podstawowym obowiązkiem proboszcza jako pasterza własnego, który jest pierwszym animatorem i nauczycielem wiary. Autor podkreślił, że do zadań proboszcza należy troska o to, by Słowo Boże było przepowiadane także tym, którzy nie mogą korzystać ze zwyczajowej opieki duszpasterskiej.

Ostatni referat przedstawił prof. J. Krukowski, nt. *Kompetencje proboszcza w realizacji misji uświęcającej Kościoła*. Autor zwrócił uwagę na pojęcie misji Kościoła i wyróżnienie w niej zadania uświęcania. Zadanie uświęcania polega na sprawowaniu sakramentów świętych i sakramentaliów oraz innych aktów kultu Bożego. Spośród kapłanów (prezbiterów), jako najbliższych współpracowników biskupa w sprawowaniu zadania uświęcania wiernych, szczególną pozycję ma proboszcz. Prelegent omówił funkcje specjalnie powierzone proboszczowi, które przysługują mu z racji sprawowania urzędu i jako takie zostały wymienione w kan. 530 KPK/83.

Pierwszy referat w czwartej i ostatniej sesji konferencji, nt. *Kancelaria parafialna*, wygłosił ks. prof. dr hab. Wiesław Wenz. Autor zauważył, że kancelaria parafialna ma być konkretnym miejscem, w którym będzie można realizować podstawowe cele wspólnoty parafialnej. Prelegent podkreślił, że urzędowe zapisy zawarte w księgach metrykalnych bezpośrednio dotyczą najistotniejszych dla chrześcijanina faktów z życia wiary. W ocenie merytorycznej stanowią najdokładniejszy opis stanu osobowo-kanonicznego wiernego, a więc precyzyjnie i wiarygodnie określający aktualną pozycję kanoniczną każdego chrześcijanina.

Ostatni referat podczas konferencji wygłosił ks. dr hab. Stanisław Dubiel, prof. KUL, nt. *Zarządzanie dobrami materialnymi*

w *parafii*. Autor przypomniał, że Kościół swoją misję wykonuje w warunkach ziemskich i dlatego musi się posługiwać środkami doczesnymi. Biskup diecezjalny jest głównym zarządcą majątku kościelnego w swojej diecezji. Prawo nakłada bardzo duże obowiązki na biskupa w sprawach dotyczących dóbr doczesnych. Wymaga to od biskupów znacznej wiedzy, roztropności, cierpliwości i rzetelności. Biskupi powinni posługiwać się takimi metodami zarządzania, które będą i skuteczne i przykładowe pod względem etycznym oraz korzystne ekonomicznie. Do ważnych obowiązków proboszcza należy administrowanie, czyli zarządzanie, kierowanie majątkiem parafii (kan. 532, 1279).

Po wygłoszeniu referatów odbyła się dyskusja. Zamknięcia konferencji dokonał prof. J. Krukowski, który podziękował prelegentom i gościom za przybycie, a w szczególny sposób podziękował organizatorowi i gospodarzowi konferencji abp. S.L. Głódziowi, któremu Walne Zebranie przyznało tytuł członka honorowego SKP.